

Skolelokalers Renholdelse, altsaa en Omordning af den Løsning, som fandt Sted samtidig med Tuberkuloseovens Gennemførelse. Jeg skal siden komme tilbage dertil. Det andet Spørgsmaal drejer sig om et betydeligt forøget Tilskud til den private Børneskole, Friskolen; det var stærkt fremme under Sagens første Behandling her i Tinget. Det tredje og vanskeligste af de Spørgsmaal, vi have taget op udenfor Forslaget, er Spørgsmaalet om at give Befolkningen et Middel til at kunne blive en umulig Lærer kvit, altsaa give den en Afskedigelsesret overfor Folkeskolens Lærere og Lærerinder, en Afskedigelsesret, som lægges i de kommunale Myndigheders Hænder.

Til Gengæld er der Sider af Forslaget, som vi næsten have kunnet lade være uforandrede. Vort Arbejde har altsaa her været let. Jeg skal der ogsaa nævne 3 Spørgsmaal. Først Statens Alderstillæg; saaledes som det er foreslaaet i Lovforslaget, er det næsten urørt. Der er kun foreslaaet uvæsentlige Ændringer. Ogsaa det fortrinlige Afsnit af Lovforslaget, der handler om Lærernes Adgang til at regne Virksomhed ved Privatskole med ved Beregningen af Tjenestealder, naar de blive ansatte i den offentlige Skoles Tjeneste, er ladet saa godt som uændret. Endelig har Udvalget ikke rørt ved Bestemmelserne i Forslaget om de saakaldte Maksimums- og Minimumsgrænser for Embederne.

Dette var en lille Oversigt i store Træk over Udvalgets Arbejde, inden jeg gaar over til at omtale de enkelte Ændringsforslag. Jeg skal derefter omtale Forholdet mellem Købstad- og Landkommunerne og de Ændringsforslag, der ere stillede til Købstadkommunernes Paragraffer. Udvalgets Flertal, kan jeg sige, havde en Følelse af, at Regeringsforslaget neppe delte Sol og Vind lige mellem Land og By. Efter det Forslag, der nu foreligger, overtager Staten de to første Alderstillæg for Købstadskolernes Lærere og Lærerinder, hvilke Kommunerne hidtil havde baaret. Det var ikke ubetydelige Summer; det var nemlig 500 Kr. for hver Lærer paa højeste Skala. Det var en meget betydelig Lettelse, man der tilbød Købstadkommunerne, og det viste sig da ogsaa, da man syslede med Tallene i Udvalget, at Købstadkommunerne kun fik en Forøgelse af deres hidtilværende Udgifter til Lærerlønninger af 13 pCt., medens Landkommunerne vilde faa en Forhøjelse af mellem 24 og 25 pCt.

Et Mindretal udtaler i Betænkningen,

at Købstæderne ere særlig trykkede af deres Skoleudgifter. Jeg er ikke vis paa, at denne Bemærkning er rigtig. Jeg har Tallene over Skoleudgifterne i Finansaaaret 1904—05, der ere udregnede procentvis i Forhold til Kommunens hele Udgift, og det viser sig da, at Købstædernes Skoleudgifter udgøre 12,6 pCt., medens Landkommunerne udgøre 24 pCt., altsaa lige op mod en Fjerdedel. I København — for at tage Hovedstaden med — er det tilsvarende Tal 16,1 pCt. Det tyder ikke paa, at Købstæderne have vanskeligere ved at bære Skoleudgifterne end Landkommunerne, og dette hænger aabenbart sammen med, at man i Købstæderne, navnlig i de større Købstæder, ogsaa paa Skolens Omraade er gaaet over til Stordrift, som altid er billigere end Smaadrift. De store Byer samle deres Skolevæsen i store, kaserneagtige Bygninger, hvorved deres Bygningsudgifter reduceres betydeligt i Sammenligning med de udstrakte Landkommuner, der for Afstandenes Skyld maa bygge Skoler baade hist og her, hvorved der skabes en dyrere Drift. Hvis den Tid kommer, da de store Byer igen — hvad man har begyndt paa i et Par Lande, navnlig i Svejts, det pædagogiske Mønsterland — gaa over fra de store, kaserneagtige Skoler til Smaaskoler med 2—3 Lærere, hvad sikkert vilde være en stor Vinding, pædagogisk set, fordi Stordriftens Karakter, det mekaniske, det maskinmæssige, det upersonlige, derved vilde svækkes noget, saa vilde Byernes Skoleudgifter stige betydeligt. Men saa længe Byerne have Stordriften, Kaserneerne, have de et Forspring af betydelig Værdi for Landkommunerne, økonomisk set, finansielt set — ikke pædagogisk set, tværtimod. Det viser sig da ogsaa, at naar man sammenligner Statens Tilskud til Lærerlønningerne i Byen og paa Landet, yder Staten efter Forslaget et Tilskud til en Købstadlærer af 1,500 Kr., men til en Landsbylærer kun 1,000 Kr. Flytter en Lærer fra Landet ind til Byen og bliver ansat der, bliver han efter Forslaget straks 500 Kr. aarlig mere værd i Statens Øjne. Alt dette have vi taget under Overvejelse og mene, at det er forsvarligt at søge at rette noget paa dette Forhold, og vi have herom stillet det første Ændringsforslag, der er stillet af hele Udvalget, Ændringsforslaget Nr. 2. Det gaar ud paa at flytte 100 Kr. af Statens Tillæg op til Grundlønnen, som altsaa falder paa Byerne; det er hele Forandringen. Slutlønnen bliver uforandret, paa laveste Skala 2,800 Kr.,